

## Motion till riksdagen 2005/06:L13

av Mia Franzén m.fl. (fp)  
med anledning av prop. 2005/06:117

# Skydd för barn genom registrering av förmyndare i vägtrafikregistret, m.m.

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör vidta erforderliga åtgärder för att Vägverket skall åläggas en skyldighet att vid registrering av omyndig som fordonsägare göra detta endast efter en materiell prövning av förvärvets rättsliga grund.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör uppdra åt Vägverket att snarast vidta erforderliga åtgärder gällande de registreringar i vägtrafikregistret som hänför sig till omyndiga fordonsägare och som saknar rättsligt bindande grund så att dessa registreringar avförs ur registret.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör uppdra åt Kronofogdemyndigheterna att snarast vidta erforderliga åtgärder gällande omyndigas restförda fordonsrelaterade skulder så att de som saknar rättsligt bindande grund inte blir föremål för indrivningsåtgärder utan avförs.

## Gällande rätt

Regler om underårigs omyndighet finns i 9 kap. föräldrabalken. Den som är under 18 år (underårig) är omyndig och får inte själv råda över sin egendom eller åta sig förbindelser i vidare mån än vad som följer av vad som skall gälla på grund av villkor eller andra bestämmelser (1 §). Huvudregeln innebär således att åldersgränsen är 18 år. Är man under 18 år har man rättskapacitet – man är ett rättssubjekt – men man har inte en fullständig rättslig handlingsförmåga. Undantag från huvudregeln är dels att en underårig från 16 års ålder kan få disponera över sin egen lön (3 §), dels att en underårig har fått egen-

## Fel! Okänt namn på

dom t.ex. genom testamente eller gåva under villkor att den underårige själv skall få råda över egendomen (4 §).

Av vad som nu redovisats följer att någon annan måste företräda en underårige. I de allra flesta fall görs detta av den underåriges föräldrar i egenskap av vårdnadshavare och förmyndare (6 kap. 2 § och 10 kap. 2 § föräldrabalken). Som huvudregel gäller att föräldrarna utövar förmynderskapet gemensamt om båda har vårdnaden. En förmyndare skall omsorgsfullt fullgöra sina skyldigheter och alltid handla på det sätt som bäst gagnar barnet (12 kap. 3 § föräldrabalken). Enligt 12 kap. 8 § första stycket föräldrabalken får en förmyndare inte företräda den underårige vid rättshandling mellan förmyndaren själv och den underårige eller vid rättshandling mellan förmyndarens make eller sambo eller någon annan som förmyndaren företräder. Överskrider förmyndaren sin behörighet att företräda den underårige, blir rättshandlingen enligt 12 kap. 8 § tredje stycket ogiltig, om den inte godkänns av behörig ställföreträdare eller av den underårige själv sedan denne blivit myndig. När förmyndaren inte får företräda den underårige skall överförmyndaren enligt 11 kap. föräldrabalken förordna god man för att tillvarata den underåriges rätt.

I förarbetena till bestämmelsen i 9 kap. 1 § föräldrabalken anförde Lagberedningen bl.a. följande. Syftet med stadgandet är att skydda den omyndige mot följderna av ekonomiskt ofördelaktiga rättshandlingar. Från denna synpunkt föreligger inte anledning att hindra honom från att medverka till rättshandlingar som uteslutande är till hans fördel. För att den underårige enligt 1 § skall kunna anses behörig att företa en viss rättshandling är det dock inte nog, att denna i det hela är fördelaktig för honom. Det skall vara fråga om en ren förvärvsakt, vid vars ingående varje ekonomisk risk för den omyndige praktiskt taget framstår som utesluten. Den underårige är sålunda obehörig att sluta ett avtal om förvärv av egendom mot vederlag, även om dettas värde är obetydligt i jämförelse med värdet av vad som förvärvas. Av liknande grunder kan han ej heller med laga verkan motta en gåva, med vilken är förknippad skyldighet att utge vissa prestationer till givaren eller tredje man (NJA II 1924 s. 314 f.).

Förmyndare står enligt 12 kap. 9 § föräldrabalken under överförmyndarens tillsyn. Förmyndare är skyldiga att lämna överförmyndaren de upplysningar om sin verksamhet som överförmyndaren begär. Förmyndare är skyldiga att ersätta skada som de uppsåtligt eller av vårdslöshet har orsakat den underårige (12 kap. 14 § föräldrabalken). I 10 kap. 8 § andra stycket föräldrabalken stadgas en möjlighet att förordna medförmyndare om en förmyndare inte på ett lämpligt sätt kan handha förmynderskapet ensam.

## Bakgrund

Det har framkommit att den lag som är menad att skydda barn från skuldsättning inte efterlevs av bl.a. statliga myndigheter och verk. Detta är oacceptabelt. Till följd av detta har barn registrerats som ägare av fordon i Vägtrafik-

**Fel! Okänt namn på**

registret, trots att överlåtelser inte blir juridiskt bindande för omyndig person om ekonomiska risker finns med i bilden och godkännande från behörig förmyndare eller ställföreträdare saknas. Vid varje överlåtelse, arv, gåva, testamente, innebärande ett ekonomiskt åtagande, till barn under arton år förutsätts målsmans/förmyndares godkännande. Enda enligt lag tillåtna skuldsättning är i dagsläget skadestånd och böter som barnet själv ådragit sig till följd av sitt eget handlande. På detta område har Folkpartiet tidigare i motioner föreslagit förändringar både vad gäller föräldrars skadeståndsansvar och det solidariska skadeståndsansvaret för barn under 18 år.

## Statistik från Vägverket

När nu regeringen presenterar en proposition uppges att Vägverket i februari 2003 funnit 4 167 barn födda mellan åren 1988 och 2002 registrerade som ägare till sammanlagt 4 918 fordon. Vid lagutskottets hearing 5 februari 2004 uppgav Vägverket att det fanns vid månadsskiftet januari/februari 2004 ungefär 23 000 registrerade underåriga fordonsägare.

## Folkpartiets förslag till åtgärder:

### Ny skyldighet för Vägverket

Folkpartiet föreslår att riksdagen uppdrar åt regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att Vägverket skall åläggas en skyldighet att vid registrering av omyndig som fordonsägare göra en materiell prövning av förvärvets rättsliga grund. Detta innebär att omyndiga personer vid registrering av fordon särbehandlas. Detta menar vi är nödvändigt med tanke på att omyndiga personer är särskilt utlämnade och skyddsvärda även i förhållande till sina förmyndare. Det ligger i samhällets intresse att skydda barn mot ekonomiska åtaganden som äventyrar hela barnets framtid. Det ligger inte i samhällets intresse att statliga verk och myndigheter låter föräldrar fritt skuldsätta sina barn.

### Barns bästa vid myndighetsutövning

Den av Sverige undertecknade Barnkonventionen bör efterlevas även av myndigheter. Barnkonventionen stadgar nämligen att barnperspektivet och barns bästa bör vara avgörande för varje myndighetsbeslut och myndighetsåtgärd.

**Fel! Okänt namn på**

Vid all myndighetsutövning skall barnets bästa således beaktas. Detta bör även gälla vid registrering av fordon, för vars ägande ekonomiska förpliktelser medföljer. Vägverket liksom vidare Kronofogdemyndigheterna har att beakta barnperspektivet vid sin myndighetsutövning.

## Krav på rättelse av redan felaktiga registreringar och skuldsättningar

Vi kan inte acceptera att omyndiga personer belastas med ekonomiska åtaganden på grund av att de felaktigt blivit uppgivna såsom ägare av fordon. Vi menar att lagen idag är tydlig på denna punkt (se under Gällande bestämmelser). De ca 5 miljoner kronor, som finns registrerade hos kronofogden på omyndiga på grund av fordonsinnehav, saknar alltså juridiskt bindande grund. Det måste ligga i myndigheternas egna intressen att tillse att personer som registreras som fordonsägare har full rättslig handlingsförmåga och därmed kan påta sig ansvar för t.ex. avgifter, försäkringar och skatter.

Det får ankomma på regeringen att tillse att erforderliga åtgärder vidtas av Vägverket för att avregistrera omyndiga personer som fordonsägare i alla de fall där ett bakomliggande materiellt rättsligt förvärv inte finns. Det får också ankomma på Kronofogdemyndigheterna att materiellt pröva bakomliggande rättsliga förvärv innan indrivningsåtgärder vidtas mot omyndiga vad gäller fordonsrelaterade skulder.

Stockholm den 30 mars 2006

*Mia Franzén (fp)*

*Jan Ertsborn (fp)*

*Martin Andreasson (fp)*